



ÚJ MAGYARORSZÁG  
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM  
2007-2013



„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”



## A Csernely-patak völgye (HUBN20019) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve



Eger  
2014

**Ügyfél:**  
Büki Nemzeti Park Igazgatóság  
(Eger)

**Partner:**  
Bioaqua Pro Kft.  
(Debrecen)

**Felelős tervező:**  
Schmotzer András  
Gyórfy Hunor

**Közreműködő szakértők:**  
Gombkötő Péter  
dr. Juhász Péter  
Kalmár Zsuzsanna  
dr. Kiss Béla  
Korompai Tamás  
Mező Hedvig  
Sulyok József

**Térképeket készítette:**  
StrateGIS Kft.  
(Debrecen)

**Fotókat készítette:**  
Gyórfy Hunor

# Tartalomjegyzék

|                                                                                                                        |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. A terület azonosító adatai.....                                                                                     | 1  |
| 1.1. Név.....                                                                                                          | 1  |
| 1.2. Azonosító kód.....                                                                                                | 1  |
| 1.3. Kiterjedés.....                                                                                                   | 1  |
| 1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....                                                        | 1  |
| 1.4.1. Jelölő élőhelyek.....                                                                                           | 1  |
| 1.4.2. Jelölő fajok.....                                                                                               | 1  |
| 1.5. Érintett települések.....                                                                                         | 1  |
| 1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....                                                                                  | 1  |
| 1.7. Tervezési és egyéb előírások.....                                                                                 | 2  |
| 1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....                                                                             | 2  |
| 1.7.2. Településrendezési eszközök.....                                                                                | 2  |
| 1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....                                                                           | 2  |
| 1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....                                                               | 2  |
| 1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....                                                                                     | 2  |
| 1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv.....                                                                                 | 2  |
| 1.7.7. Egyéb tervek.....                                                                                               | 2  |
| 2. Veszélyeztető tényezők.....                                                                                         | 3  |
| 3. Kezelési feladatok meghatározása.....                                                                               | 4  |
| 3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....                                                          | 4  |
| 3.1.1. Fő célkitűzések.....                                                                                            | 4  |
| 3.1.2. További célkitűzések.....                                                                                       | 4  |
| 3.2. Kezelési javaslatok.....                                                                                          | 5  |
| 3.2.1. Élőhelyek kezelése.....                                                                                         | 6  |
| 3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....                                                                  | 23 |
| 3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....                                                                                    | 23 |
| 3.2.4. Kutatás, monitorozás.....                                                                                       | 23 |
| 3.2.5. Mellékletek.....                                                                                                | 25 |
| 3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében..... | 27 |
| 3.3.1. Agrártámogatások.....                                                                                           | 27 |
| 3.3.2. Pályázatok.....                                                                                                 | 29 |
| 3.3.3. Egyéb.....                                                                                                      | 29 |
| 3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....                                                               | 29 |
| 3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....                                                                         | 29 |
| 3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....                                                                                  | 30 |
| 3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....                                                          | 30 |
| 4. Térképek.....                                                                                                       | 31 |
| 5. Fotódokumentáció.....                                                                                               | 40 |

## Bevezetés

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Hazánk 2004-es csatlakozásakor a Natura 2000 területek már kijelölésre kerültek, mely kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 2012-ben. Hazánkban összesen 525 Natura 2000 területet jelöltek ki közel 2 millió hektár kiterjedésben. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek közösségi megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését és az erre vonatkozó szabályokat a 275/2004.(X.8.) Kormány rendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben történt meg.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás – Natura 2000 kívánalmainak – értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

Jelen Natura 2000 fenntartási terv a Darányi Ignác Terv keretében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 23.) VM rendelet alapján készült.





**ÚJ MAGYARORSZÁG**  
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM  
2007–2013



DARÁNYI IGNÁC TERV

*„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”*

## **I. Natura 2000 fenntartási terv**

## 1. A terület azonosító adatai

### 1.1. Név

|                         |                                                                      |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| Tervezési terület neve: | Csernely-patak völgye kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------|

### 1.2. Azonosító kód

|                                |           |
|--------------------------------|-----------|
| Tervezési terület azonosítója: | HUBN20019 |
|--------------------------------|-----------|

### 1.3. Kiterjedés

|                                |           |
|--------------------------------|-----------|
| Tervezési terület kiterjedése: | 172,34 ha |
|--------------------------------|-----------|

### 1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

#### 1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 6210 - Meszes alapközetű féltérmez szűz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)

#### 1.4.2. Jelölő fajok

- Petényi-márna (*Barbus meridionalis*)

### 1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet tartalmazza.

| Település   | Megye                | Érintett terület (ha) | Település területének érintettsége (%) |
|-------------|----------------------|-----------------------|----------------------------------------|
| Csokvaomány | Borsod-Abaúj-Zemplén | 172,31 ha             | 11,5                                   |

### 1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A Vidékfejlesztési Értesítő LXII- évfolyam 1. számában (2012. január 13.) megjelent közlemény alapján (a vidékfejlesztési miniszter közleménye az *ex lege* lápi és szikes tavi védettséggel érintett területekről) a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található, egyedi hatósági határozattal lehatárolt határvonalú *ex lege* védett láppal érintett ingatlanok helyrajzi számos listája tartalmazza a tervezési területen található Csokvaomány 0150 ingatlant.

Az Ózdi Földhivatal a természetvédelmi terület (láp) bejegyeztetést 37966. ikt. számon 2002. 08. 10-én jegyeztette be a tulajdoni lapra. A láp területén több *ex lege* státuszú forrás is fakad.

## **1.7. Tervezési és egyéb előírások**

### **1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv**

Az *ex lege* státuszú lapterületre természetvédelmi kezelési terv eddig nem készült.

### **1.7.2. Településrendezési eszközök**

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 10/2009. (V. 5.) számú rendelete a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területrendezési Terv szabályzatáról ([http://www.baz.hu/terrend/10\\_2009%20rendelet%20%20szoveg.pdf](http://www.baz.hu/terrend/10_2009%20rendelet%20%20szoveg.pdf))
- Csokvaomány Község Településszerkezeti Tervéről szóló 135/2006 (XII. 15.) önkormányzati határozat, valamint Csokvaomány Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról szóló 13/2006 (XII. 15.) önkormányzati rendelet. A település településfejlesztési koncepcióját a 110/2006 (XI. 17.) önkormányzati határozatban fogadták el.

### **1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek**

A tervezési terület a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékességi területén található és a Bánhorváti erdőtervezési körzetbe tartozik. A körzeti erdőterv 2012. január 1. és 2021. december 31. között hatályos (az erdőterv rendelet száma: 96/2011. (X. 17.) VM rendelet).

### **1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek**

A terület az Északi-középhegységi nagyvadas vadgazdálkodási táj Mátra-bükk-csereháti vadgazdálkodási körzetébe tartozik (II./2.) ([http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz\\_ff.pdf](http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf) alapján)

Az érintett vadgazdálkodási egység: 650710 számú Hegyháti Béke Vadásztársaság (Cím: 3600, Ózd, József Attila u. 17.). Az üzemterv jóváhagyó határozat száma: 14.4/311-62922-1-2/2007.; érvényes: 2017. 02. 28-ig.

### **1.7.5. Halgazdálkodási tervek**

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

### **1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv**

A tervezési terület a 2-6. azonosítóval rendelkező „Sajó a Bódvával” egységhez tartozik (Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2010. április): [http://vizeink.hu/files3/2\\_6\\_Sajo\\_a\\_Bodvaval\\_VGT.pdf](http://vizeink.hu/files3/2_6_Sajo_a_Bodvaval_VGT.pdf)

### **1.7.7. Egyéb tervek**

A községi szeméttelenek rekultivációja a Sajó-Bódva Völgye Települési Szilárd Hulladék Rekultivációs projekt keretében valósul meg (pályázati azonosítók: KEOP-7.2.3.0-2008-0005; KEOP-7.2.3.0-2008-0031).

## 2. Veszélyeztető tényezők

| Kód    | Veszélyeztető tényező neve                  | Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=alacsony) | Érintett terület nagysága (%) | Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------|---------------------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A02.01 | Gazdálkodás intenzívebbé válása             | H                                           | 30                            | Félszáraz gyepek (6210)<br>A Liba-tetőn történő szarvasmarha legeltetés intenzívebbé válásával a gyepek struktúrája átalakul, a taposástűrő fajok és a fenyérfű ( <i>Bothriochloa ischaemum</i> ) előretörése figyelhető meg. Ez már középtávon is fajszegényedéshez vezethet.                                                 |
| I01    | Idegenhonos inváziós fajok jelenléte        | M                                           | 10                            | Félszáraz gyepek (6210)<br>A felhagyott, és a vad által bolygatott területeken folyamatos az inváziós növények térhódítása. Az akácok foltok felől a fehér akác sarjak terjedése, avartüzek után magról kelése, valamint az aranyvessző ( <i>Solidago canadensis</i> ) polikormonok megjelenése jelent veszélyeztető tényezőt. |
| I02    | Problémát jelentő őshonos fajok             | L                                           | 5                             | Félszáraz gyepek (6210)<br>A félszáraz gyepek erodált, zavart foltjaiban a fenyérfű és/vagy a siskanádtippan tör elő, mely általános leromlást jelez.                                                                                                                                                                          |
| J01.01 | Leégés                                      | M                                           | 30                            | Félszáraz gyepek (6210)<br>A felhagyott területek leégése, különösen a nagy mennyiségű fűavart felhalmozódása és átizzása révén komoly károkat okozhat a félszáraz gyepekben, valamint a közösségi jelentőségű és védett fajokra nézve (pl. piros kígyósizs – <i>Echium russicum</i> ).                                        |
| J02.05 | Hidrológiai viszonyok módosítása, általános | H                                           | 5                             | Petényi-márna ( <i>Barbus meridionalis</i> )<br>A beavatkozások révén a vízfolyás a forró nyári időszakban könnyen kiszáradhat. A halfauna a kiszáradást nehezen tűri, így elvándorlással válaszol rá. A vízháztartás változására fokozódhat a meder feliszapolódása is.                                                       |
| K01.03 | Kiszáradás                                  | M                                           | 5                             | Petényi-márna ( <i>Barbus meridionalis</i> )<br>A hidrológiai viszonyok módosításával érintett területek egyben kiszáradással is veszélyeztetettek. Ez hangsúlyosan jelentkezik a még állandó vízfolyásúnak tekinthető Csernely-patak esetében.                                                                                |

| Kód | Veszélyeztető tényező neve | Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=alacsony) | Érintett terület nagysága (%) | Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?                                                                                                                                                                                        |
|-----|----------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| H01 | Felszíni vizek szennyezése | M                                           | 5                             | Petényi-márna ( <i>Barbus meridionalis</i> )<br>A diffúz és kommunális szennyezőforrások a belterületek, állattartó telepek közelsége folytán potenciális veszélyt jelent a természetes víztestekre (elsősorban a Csernely-patakra) és annak halfaunájára. |

### 3. Kezelési feladatok meghatározása

#### 3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Kiemelt fontosságú cél a következő élőhely kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / helyreállítása:

- meszes alapközetű féltértermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco Brometalia*) (\*fontos orchidea-élőhelyek) (6210)

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Standard Data Form, SDF) találhatók.

##### 3.1.1. Fő célkitűzések

A területen található nagy kiterjedésű sztyeppesedő száalkaperjés félszáraz gyepek, valamint a hozzájuk köthető növény- és állatvilág kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, kiemelten a félszáraz gyepek (6210) cserjésedésének, akácosodásának visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;

##### 3.1.2. További célkitűzések

- Piros kígyószisz (*Echium russicum*) alacsony virágzási arányának (>20 tő) esetén maggyűjtés, mesterséges szaporítás;
- A patak parti sávjában található őshonos fajok (füzek, éger) kímélete;
- A patakmeder rehabilitációja, a természetes vízjárás helyreállítása (elsősorban a Petényi-márna (*Barbus meridionalis*) és a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) megőrzése érdekében),
- A területen megtalálható égerláp idős fainak védelme, a fakadó források kifolyóinak biztosítása a szennyező források, illegális inert hulladék elhelyezés felszámolása;
- A löszgyepek (6250) cserjésedésének, akácosodásának visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;

- A területen található, a felszáráz gyeptípusokba nem sorolható másodlagos gyepek kedvező természetvédelmi helyzetének (cél a jelölő gyepterület élőhely típusa/ 6210/ alakulás) elérése, elsősorban legeltetéssel/kaszálással, illetve a cserjésedés, akácodosás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- A magassárrétek, patakparti és lápi magaskórósok beerdősülésének és benádasodásának megakadályozása cserjeirtással és kaszálással,
- Mocsárrétek extenzív használata, a túllegeltetéssel kialakult növénymentes és gyomos foltok felszámolásával.

### 3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem feltétlenül követi az ingatlanvilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazzak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület igen mozaikos (összesen 107 élőhelyfolt került térképezésre), így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. mocsárréteken található fűzbokros részek, száalkaperjés felszáráz gyepek cserjésedő foltjai, stb.).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

Fontos a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában **kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.**”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodásra, annak kívánatos módja. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhelyé alakítható fejlesztési területeket.)

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

### **Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:**

A tervezési területen a rét/legelőgazdálkodás, illetve az erdőgazdálkodás dominál, a kezelési egységek szintjén célszerű a kezelési javaslat előírásokat megfogalmazni.

A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület nem támogatandó (kivéve az állattartás kiszolgáló infrastruktúráját). Bányatelek kialakítása nem javasolt. Infrastrukturális fejlesztés nem kívánatos.

### **3.2.1. Élőhelyek kezelése**

#### **KE-1 kezelési egység: fűszáraz gyepek, sztyeprétek, száraz legelők**

(a) A kezelési egység meghatározása:

Elsősorban ez a kezelési egység foglalja magába a kijelölés alapjául szolgáló fátlan élőhelytípust. Ezek a területek a hajdani hagyományos mezőgazdálkodás színterei, ahol kisebb részben gyümölcs – és szőlőtermesztés, szántóföldi, – és kapáskultúrák termesztése is történt, de túlnyomó részben gyepegazdálkodás, legeltetés, kaszálás folyt. Ennek megfelelően a hegyvidéki másodlagos gyepekre jellemző életközösségeket fenntartó élőhelykomplexum alakult ki.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: erdőssztyeprétek, fűszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok (H4); jellegtelen száraz-fűszáraz gyepek (OC); Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek (E34)/ érintett Natura 2000 élőhelyek: 6210 – Meszes alapközetű féltérmezőes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): piros kígyószisz (*Echium russicum*)
- érintett földrészlet(ek): Csokvaomány 0121/2b, 0121/3 (részben), 0121/4, 0123/8, 0123/10, 0123/11, 0125/1 (részben), 0127/1 (részben), 0128, 0141 (részben), 0142/1 (részben érintett), 0142/2, 0142/3, 0142/6, 0142/7, 0142/8, 0142/9, 0142/12, 0142/13, 0142/14, 0142/15, 0142/18, 0142/19, 0142/20, 0142/23, 0142/24, 0142/27, 0142/28, 0142/29, 0142/32 (részben), 0142/33 (részben) 0142/34, 0142/35, 0142/36 (részben), 0142/37 (részben), 0142/38, 0142/39, 0142/40, 0142/41 (részben), 0142/42 (részben), 0142/45 (részben).
- érintett erdőrészlet(ek): Csokvaomány 15B (részben)

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az inváziós növények telepítésének mellőzése és az ellenük való védekezés, a területek az extenzív hasznosítása javasolt. Az idegenhonos erdőállományok és facsoportok szerkezetátalakítása indokolt. Valamennyi élőhely esetében a természetesség javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezheti.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

A félszáraz gyepekről a cserjések, nem üzemtervezett facsoportok teljes visszaszorítása nem cél, ugyanakkor legeltetéssel, esetleg kiegészítő tisztító kaszálással magasabb természeti állapot is előálítható lenne. Javasolt az őshonos fákat, cserjéket kisebb csoportokban, foltokban visszahagyni, illetve az érintkező szántók felé cserjés sávot kialakítani.

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Tárcsázás nem megengedett (GY10).
- Kiszántás nem megengedett (GY13).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- Tűzpászták létesítése nem megengedett (GY15).
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY22).
- Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását (GY23).
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet (GY24).
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező (GY26).
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges (GY27).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29).
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező (GY30).
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett (GY33).
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY44).
- Szakaszzó legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal (GY48).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68).
- Legeltethető állatfaj: kecske (GY69).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár) (GY70).
- A gyepeket évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni (GY82).
- A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani (GY99).
- Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni (GY101).
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak (GY102).



- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani (GY103).
- Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező (GY106).
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül (GY109).
- A területen trágyadepónia, széna- és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116).
- Éjszakázó helyek és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117).

Vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén a fent javasolt szempontok megvalósítása egyaránt biztosíthatja az élőhely fejlesztését.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt. Utak felújításakor, karbantartásakor vagy esetleges létesítések kohászati melléktermék (salak) és építési törmelék, sirt használata kerülendő.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Ezen életközösségeknek a megtartása a záloga a területen élő közösségi jelentőségű, vagy a kijelölés alapjául szolgáló fajok és növénytakasúások fennmaradásának. A kezelési egység élőhelyet ad a közösségi jelentőségű piros kígyószisznek (*Echium russicum*) és védett kosbor- és len fajoknak, vagy a nagy pacsirtafűnek (*Polygala major*) és a fehér zanótnak (*Chamecytissus albus*).

A terület állapotára veszélyt jelenthet a tudatosan telepített, vagy spontán terjedő inváziós növényfajok előretörése, az akácosodás, a rendszeresen előforduló szándékos gyűjtogatás; a gyeptakasúások degradálódása, elszegényedése és a vad, károsítása is veszélyezteti a területek egykori fajgazdagságát. A szakszerűtlen gazdálkodás következtében megjelenő, faji szegényedést jelző fajok, mint a siskanádtippán (*Calamagrostis epigeios*), vagy a fenyérfű (*Bothriochloa ischaemum*), jó indikátorai a problémáknak. Ahol elmarad a hasznosítás, ott a felhalmozódó füavar leégetése, illetve a vaddisznó bolygatásának következtében a megtelepedés feltételeit megtaláló, vagy spontán tért hódító inváziós fajok megjelenésére számítani kell. Ügyelni kell a túllegeltetés, felázott talajon történő legeltetés, vagy a huzamosabb ideig egy helyen tartott legelőberendezések következtében fellépő taposási kár elkerülésére.

A gyepterületek kisebb fűprodukcióval bírnak, így a legeltetéskor (szarvasmarha) ennek térbeli, időbeli mintázására fokozottan ügyelni szükséges (pl. kíméleti területek kijelölése, legeltetési terv elkészítése, stb.).

Legeltetés hiányában javasolt a kora tavaszi kontrollált égetés. A gyepek kevés avarréteket termel, ezért a tüzek gyorsan ellobbannak, nem okoznak kárt benne.

## **KE-2 kezelési egység: mocsárrétek, üde rétek, magassásosok**

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Csernely-patakot kísérő, a völgytalpon elhelyezkedő mocsárrétek, magassásosok sorolandók ehhez a kezelési egységhez. Szórványban kisebb füzes facsoportok illetve magányos fák is előfordulnak.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: E1 – Franciaperjés rétek, D34 – Mocsárrétek / érintett Natura 2000 élőhelyek: 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6440 – Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- érintett földrészlet(ek): Csokvaomány 03d, 03f, 04, 05, 0130/2a, 0130/2c, 0130/2d, 0130/2f, 0130/3, 0130/4, 0133, 0135/2, 0136/2, 0136/3, 0136/4, 0136/5, 0136/6, 0136/7, 0138/1, 0138/2, 0138/3, 0138/4, 0138/5, 0138/6, 0138/7, 0138/8, 0138/9, 0138/10, 0138/11, 0138/12, 0138/13, 0138/14, 0138/15, 0141 (részben érintett), 0142/1 (részben), 0142/4 (részben), 0142/5 (részben), 0142/10 (részben), 0142/11 (részben), 0142/16 (részben), 0142/17 (részben érintett), 0142/21 (részben), 0142/22 (részben), 0142/25 (részben), 0142/26 (részben), 0142/30, 0142/31, 0142/32 (részben), 0142/33 (részben), 0142/36 (részben), 0142/37 (részben), 0142/41 (részben), 0142/42 (részben), 0142/45 (részben), 0142/45 (részben), 0142/58, 0143, 0144, 0145/1, 0145/2, 0147/1, 0153/2 (részben), 0154, 0155/1, 0155/2, 0156, 0155/3, 0159.
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az inváziós növények telepítésének mellőzése és az ellenük való védekezés, a területek az extenzív hasznosítása javasolt. A szórványosan előforduló füzes facsoportok, faegyedek megőrzése, fejlesztése természetvédelmi és tájvédelmi szempontból is indokolt. Valamennyi élőhely esetében a természetesség javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezheti.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén kötelezően betartandó előírásokat a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet állapítja meg.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre és vizes élőhelyekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos (V07).
- Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges (V09).

- A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell (V42).
- November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével (V45).
- Felülvetés nem megengedett (GY01).
- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett (GY02).
- Tárcsázás nem megengedett (GY10).
- Kiszántás nem megengedett (GY13).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY22).
- Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását (GY23).
- Inváziós fászfárúak mechanikus irtása kötelező (GY26).
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező (GY30).
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett (GY33).
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY44).
- Március 15. és május 31. között a legeltetés tilos (GY46).
- Inváziós növényekkel fertőzött gyepekben csak a mentesítést követően lehet legeltetni (GY58).
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal (GY59).
- A gyepek legelészakított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át (GY62).
- Sarjulegeltetést ugyanazon a területen csak minden második évben lehet alkalmazni (GY65).
- Kaszálás július 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges (GY71).
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepek állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79).
- Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie (GY91).
- A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92).
- 15-20% kaszátlan terület meghagyása parcellánként (GY95).
- A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani (GY99).
- Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni (GY101).
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak (GY102).
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani (GY103).
- Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező (GY105).
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).

- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül (GY109).
- Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás (GY112).
- A területen trágyadepónia, széna- és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116).
- Éjszakázó helyek és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzetipark-igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117).

Vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szóznem létesíthető (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyrekonstrukciós jellegű javaslatok a gazdálkodással kapcsolatos javaslatok felsorolásával rögzítésre kerültek.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Az üde rétek igen változatos élőhelykomplexet jelenthetnek, sérülékeny jellegüknél fogva azonban szakszerűtlen beavatkozások következtében könnyen eltűnhetnek vagy átalakulhatnak. Mostani állapotuk szerint erősen túllegeltetettek, és a legelő szarvasmarha állomány taposásának köszönhetően degradáltak. A rendszeres vízelvezetés miatt kiszáradású és leromlási folyamatok jelentkeznek. A természetes fűz csoportok, magányos egyedek pusztulnak.

Az eredeti élőhelytípus jelentősen visszaszorult, visszaalakítása következetes és szakszerű beavatkozások útján lehetséges. A meglévő, változatos korú őshonos fás szárú vegetáció jól mozaikolja a területet. Ennek kímélete, és a területek vizének megőrzése, a túllegeltetés, taposás elkerülése elsőrendű fontosságú a megőrzéshez, helyreállításhoz. A haris (*Crex crex*) alkalmi fészkelése a mocsárrétekhez kötődik, A közösségi jelentőségű nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) a mocsárrétek jellemző, ritka faja a területen. A kételtűfauna a többi üdéből kezelési egység területén is előfordul (magaskórós, patak). A tervezési területen ez a kezelési egység tartalmazza a természetvédelmi szempontból legfontosabb, legsérülékenyebb, ugyanakkor leginkább degradálódott élőhelyeket. Üde élőhelyként sérülékeny, számos, és komplex, összefüggő jellegű veszélyeztető tényező által érintett (pl.: taposás és túllegeltetés, vízellátás megváltozása, inváziós növények térnyerése), ugyanakkor, mint élő vízfolyás által meghatározott élőhely, kezelési lehetőségei korlátozottak. Hatékony helyreállításához elengedhetetlen a gazdálkodás hatékony szabályozása (pl. a túllegeltetés elkerülése érdekében).

### **KE-3 kezelési egység: lápi magaskórósok, égeres láperdő**

(a) Rövid jellemzés, értékelés:

A tervezési terület egy pontján, a lénárdaróci Újtelep mellett, közvetlenül a műút mellett található égeres láperdő és ahhoz kapcsolódó lápi magaskórós komplex tartozik ehhez a kezelési egységhez.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: J5 – Égerligetek, D5 – Patakparti és lápi magaskórósok, / érintett ÁNÉR élőhelyek: 91E0 – Puhafás ligeterdők, éger és körisligetek, illetve láperdők, 6430 – Üde, tápanyaggazdag magaskórósok
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- érintett földrészlet(ek): Csokvaomány 0150a (részben), 0150b.
- érintett erdőrészlet(ek): Csokvaomány 14 A, 14 NY

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az *ex lege* státuszú védett láp és források rentábilis gazdálkodás végzésére kevésbé alkalmasak (sérülékeny élőhelyek, kis kiterjedés).
- Az inváziós növények telepítésének mellőzése és az ellenük való védekezés, a területek az extenzív hasznosítása javasolt. Az élőhely esetében a megőrzés és a természetesség javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezheti.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat. Erdőterületek esetén a Bánhorváti Erdőtervezési Körzet erdőterv rendelete (az erdőterv rendelet száma: 96/2011. (X. 17.) VM rendelet), továbbá az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet ismerteti a kötelezően betartandó előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőgazdálkodással kapcsolatos kezelési előírás-javaslatok:

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- Községi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természet szerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása. (E04)
- Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E05)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével. (E09)
- Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10)

- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. (E12)
- Az egyéb, kijelölt részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása. (E23)
- Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása. (E24)
- A mikroélőhelyek fenntartása. (E39)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- A tűzpáztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72)
- Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon. (E81)
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás) történő megakadályozása. (E83)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével. (E94)

#### Vizes területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos (V07).
- Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges (V09).
- A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell (V42).
- November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével (V45).

#### Gyepterületekkel kapcsolatos kezelési előírás-javaslatok:

- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett (GY02).
- Tárcsázás nem megengedett (GY10).
- Hengerezés nem megengedett (GY11).
- Gyepszellőztetés nem megengedett (GY12).
- Kiszántás nem megengedett (GY13).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás (GY20).
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet (GY24).
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező (GY26).
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell (GY31).
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett (GY33).
- A legeltetés tilos (GY35).

- Kaszálás július 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges (GY71).
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79).
- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni (GY80).
- 20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként. (GY96).
- A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani (GY99).
- Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni (GY101).
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak (GY102).
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani (GY103).
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül (GY109).
- Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás (GY112).

#### Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03).

#### (e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység szintjén élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok nem fogalmazhatók meg.

#### (f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Nem támogatható a területen olyan infrastruktúra létesítése, vagy olyan jellegű tevékenység engedélyezése, mely az élőhely állapotának romlásával, vagy területének csökkenésével jár.

#### (g) A kezelési javaslatok indoklása:

Ezen élőhely-komplexek igen sérülékenyen, mára nagymértékben lecsökkent kiterjedésűek. Sérülékeny jellegüknél fogva szakszerűtlen beavatkozások következtében könnyen eltűnhetnek vagy átalakulhatnak. Az égeres láperdő erdőtervezett terület, arra a körzeti erdőtervben meghatározott lehetőségek érvényesek. A kezelési egység területén több *ex lege* védett forrás fakad.

A kezelési előírás-javaslatok egyaránt tartalmazznak erdészeti, gyepgazdálkodási, és vizes élőhelyekre vonatkozó ajánlásokat. Mindez a kezelési egység több érintettségű jellegéből adódik. Üde élőhelyként sérülékeny, számos, és komplex, összefüggő jellegű veszélyeztető tényező által érintett, ugyanakkor, mint élő vízfolyás és *ex lege* védett láp, források által meghatározott komplex élőhely, kezelési lehetőségei eleve korlátozottak.

#### **KE-4: Csernely-patak**

(a) Rövid jellemzés, értékelés:

A Csernely-patak medrét és keskeny parti sávját érinti a kezelési egység lehatárolás. A lehatárolásba belekerült a meder fás-bokros illetve fátlan része egyaránt.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Aa – Gyors folyású patakok hínárnövényzete, D5 – Patakparti és lápi magaskórósok / érintett Natura 2000 élőhelyek: 3260 – Hínaras patakok, 6430 – Üde, tápanyaggazdag magaskórósok
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), tompa folyamikagyló (*Unio crassus*), Petényi-márna (*Barbus meridionalis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*)
- érintett földrészlet(ek): Csokvaomány 0147/1
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az érintett vízfolyásszakaszon a vízügyi kezelőnek (Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság) az 1995. évi LVII. törvényben, a 482/2013. (XII. 17.) Korm. rendeletben, a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendeletben, valamint a 83/2014. (III.14.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően kell a medret és a parti sávot kezelnie (az árvízi veszélyeztetettség csökkentése, valamint a nagyvizek károkozásmentes továbbvezetése érdekében)
- A vízgazdálkodási tevékenységeket úgy kell elvégezni, hogy a jelölés alapjául szolgáló faj (Petényi-márna) és egyéb közösségi jelentőségű faj hosszútávú fennmaradási lehetőségei fennmaradjanak.
- A természetes kisvíztestek fennmaradását, megőrzését szolgáló intézkedések egyrészt a víztesthez, másrészt az azt határoló szegélyhez, parti sávhoz köthetők.
  - A meder higrofil üde magaskórós szegélye fenntartandó, míg a fás vegetáció tekintetében egy laza 5-10%-os (jelenlegi lefedettségnek megfelelő) borítottság elfogadható. Ez összeegyeztethető a víztest árvízvédelmi funkcióival is.
  - A fásszárú fajok közül kíméletet érdemelnek az őshonos fajok (fűzek – *Salix* spp., fehér nyár – *Populus alba*), míg a parti sáv kezelésénél az inváziós fa- és cserjefajok (fehér akác – *Robinia pseudoacacia*, gyalogakác – *Amorpha fruticosa*, zöld juhar – *Acer negundo*, amerikai kőris – *Fraxinus pennsylvanica*) eltávolítása mindenképp támogatandó. A vizes élőhellyel való érintettség miatt, alapvetően a mechanikus módszerek javasoltak. Az inváziós fajok kezelése során javasolt a „magszóró” egyedek eltávolítása (elsősorban a repítőkészülékes zöld juhar és amerikai kőris esetében).
- Amennyiben vízkárelhárítási célból, a túlburjánzott vízi növényzet eltávolítása, a mederüledék eltávolítás elkerülhetetlen, úgy javasoljuk, hogy legyen egy kivitelezési oldal, mely később fenntartási oldalként funkcionálhat, ill. legyen egy ökológiai oldal, melynek fő szerepe az ökológiai folyosó funkció biztosítása, ill. élőhely biztosítása a vízfolyás és a vízfolyást kísérő növényzet, valamint a hozzá kapcsolódó életközösség számára. Javasolt a kezelési egység területén part menti pufferzóna kialakítása és fenntartása.



(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Vízfolyások esetén támogatási rendszerbe illeszthető kötelező kezelési előírás-javaslatok nem fogalmazhatóak meg.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Vizes élőhelyekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01)
- Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (V09)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Megfontolandó lehet egy olyan élőhelyfejlesztés, vagy -rekonstrukció, melynek célja a medret jelenleg szinte teljes terjedelemben elfoglaló makrovegetáció visszaszorítása és a meder árnyékolásának a növelése (hazai lombos fafajokból álló fák, facsoportok kímélete és telepítése a partra).

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (új vonalas létesítmények, itatóhelyek kialakítása) nem javasolt. A vízfolyásba felülről érkező tisztított szennyvíz és kommunális települési szennyezés mennyiségének minimalizálása és hosszabb távon megszüntetése javasolt. A területen található szennyvíztelepek hatékonyságának növelése szükséges a vízminőség javítása érdekében (kívülről érkező hatások).

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Mivel a patak eltérő életteret biztosít védett és közösségi jelentőségű fajoknak, így szükségesnek láttuk külön kezelési egységként lehatárolni. Az önálló lehatárolást indokolta a tulajdonosi / kezelői érintettség is (állami terület, vízügyi igazgatóság kezelésében).

A patak a tervezési területen hegylábvidéki jellegű, széles patak völgyben kanyargó kisvízfolyás. Maga a tervezési területet érintő víztest, mind medermorfológiáját, mind vízminőségét tekintve, antropogén tényezők által közepesen terhelt. A meder szabályozott, nem természetes rajzolatú, vegetációja természetközeli, de alkalmanként emberi hatás által befolyásolt. Mindennek ellenére a patak, és az érintett víztest faunája igen értékes, megőrzése nagyon fontos feladat.

Nagyon fontos lenne megőrizni legalább a patakmeder mostani medermorfológiáját, továbbá a megfelelő árnyalás biztosításával a vízkészletét, mely ezen keresztül a víz minőségének (kémiai minőség, hőmérséklet) megőrzését is szolgálja. A patak parti vegetációja nem csak vízi életközösségeknek szolgál élettérként, megőrzése, fejlesztése ökológiai szempontból erősen javasolt.

A legfontosabb tényező az élőhelyek stabil vízháztartásának a biztosítása, amellyel elkerülhetővé válik a nyári csapadékszegény, meleg időszakban a meder kiszáradása, vagy a sekély vízmélység miatt túlmelegedő víz oldott oxigén szintjének a letális szint alá csökkenése.

A szabad folyású szakaszokon az iszapolási, kotrási tevékenység kerülendő.

### **KE-5: Szántóterületek**

(a) A kezelési egység meghatározása:

A területen található szántóterületek sorolhatók ehhez a kezelési egységhez (a legtöbbjüket szántóként is hasznosítják).

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: T1 – Egyéves intenzív szántóföldi kultúrák / érintett ÁNÉR élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű fajok: nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Csokvaomány 0121/3 (részben), 0123/11 (részben), 0127/1, 0148, 0149, 0150a (részben).
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az alacsonyabb vegyszerhasználatot igénylő növényi kultúrák alkalmazása javasolt a tervezési területen.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A szántóterületek esetén jogszabályban rögzített, kötelező földhasználati szabályok nincsenek.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

A ma is használt szántók esetében a kisparcellás művelés fenntartása, a csekély környezeti terheléssel járó gazdálkodás és az évelő haszonnövény termesztés javasolt. A felhagyott szántók visszagyepesítése jól szolgálja a Natura 2000 célok megvalósulását, itt a regenerációt elősegíteni szükséges, illetve a művelési ág váltás (szántó→gyep) indokolt.

Szántóterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.(SZ04).
- Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható (SZ07).
- A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni (SZ09).
- Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható (SZ10).

- Szalma, széna: szalma-, széna depóniát és bálát (különösen a felszíni vizektől mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területről 30 napon belül le kell hordani (SZ11).
- Egyéb szerves hulladék (szár, levél, cefre): cefre mésszel keverve talajjavítás céljából csak engedéllyel helyezhető ki (SZ12).
- A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni (SZ15).
- Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vi-zes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáli-ák és bioregulátorok nem alkalmazhatók (SZ17).
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett (SZ19).
- Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges (SZ20).
- Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos (SZ22).
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen (SZ24).
- Rovarölő szerek nem alkalmazhatók (SZ25).
- Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 hektár (SZ28).
- Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t (SZ34).
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni (SZ37).
- 5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása javasolt fővetésű növények tekinté-ben: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugar, legfeljebb 25% egyéb kultúra (SZ38).
- Kijelölt területen évelő szálas pillangós takarmánynövényeket (évelő szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig (SZ39).
- Fás szárú és lágy szárú energetikai ültetvény telepítése tilos (SZ43).
- Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel (SZ52).
- Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszá-lékot szabad felhasználni (SZ60).
- Telepítés előtt, valamint a program teljes ideje alatt műtrágya és bármilyen szerves trágya kijuttatása tilos (SZ62).
- Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos (SZ63).
- A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legelte-tés szükséges (SZ64).
- Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepterület kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fa-jok vethetők (SZ67).

#### Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyezte-tett helyszínen alakítható ki. (VA01)

#### (e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység szántókkal érintkező szélein a külső, kedvezőtlen hatásokat mérsékelendő, ősho-nos fajokból álló cserjesáv kialakítása/fenntartása javasolt. A felhagyott szántók regenerálódást, a szukcessziós folyamatok elősegítését a közeli természetes (főlszáraz) gyepről származó kaszálék el-terítésével lehet segíteni, illetve annak fajával gyepesíteni indokolt.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az beépítéssel jár nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A tervezési terület szántói tagosított, nagy területű művelési egységként nem tudnak olyan mozaikoló, az élőhelyek változatosságát növelő funkciót betölteni, mint a kisparcellás szántók. Néhány terület a közelmúltban került feltörsre, a természetvédelmi szempontból jelentős gyepterületek rovására. Ökológiai értékük ennek megfelelően csekély, de megfelelő szemléletű kezeléssel javítható. Védett fajok, esetleg fokozottan védett madárfajok (pl. haris – *Crex crex*, barna rétihéja – *Circus aeruginosus*) táplálkozóterületeként számon tartható.

A területek esetleges visszagyepesítésével, vagy kisparcellás szántóként hasznosításával jelentősen javulna az élőhelyként betöltött szerepük. Amennyiben visszagyepesítésre kerülne sor, akkor célszerű a környező gyepeknek megfelelő magkeveréket vagy kaszálékot alkalmazni. Évelő pillangósok telepítése és termesztése is az élőhelyek javítását szolgálná.

Mivel az egyik nagy szántóterület közvetlenül határos a Csernely-patakkal, azon környezetvédelmi jellegű korlátozások bevezetése erősen indokolt, egyrészt a kemikáliák, másrészt a tápanyagok beemosódásának vagy véletlen bekerülésének megakadályozása céljából.

#### **KE-6: Akácos származékdők**

(a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység erdőállományainak egy része fiatalabb, fehér akáccal (*Robinia pseudoacacia*) önerdősült terület. A már erdőként nyilvántartott területek telepített, vagy meredek, vízmosásos részen kialakult akácosok.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: S1 – Ültetett akácosok, S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai /érintett ÁNÉR élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Csokvaomány 0122, 0123/8, 0125/1, 0126 (részben), 0127/1 (részben), 0128 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): Csokvaomány 15 A, 15 B, 15 C

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az inváziós növények telepítésének mellőzése és az ellenük való védekezés, a területek az extenzív hasznosítása javasolt. Az idegenhonos erdőállományok és facsoportok szerkezetátalakítása indokolt. Az élőhely esetében a természetesség javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezheti.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat. Erdőterületek esetén a Bánhorváti Erdőtervezési Körzet erdőterv rendelete (az erdőterv rendelet száma: 96/2011. (X. 17.) VM rendelet), továbbá az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet ismerteti a kötelezően betartandó előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Az üzemtervezett erdőkből is elsődlegesen az özönfajok eltávolítása javasolt, illetve indokoltság esetén a szerkezetátalakítás.

Erdőgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt) (E08).
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével. (E09)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során (E18).
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete. (E19).
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25).
- Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban (E26).
- Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is (E30).
- A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tö- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot (E40).
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47).
- A vágásterületen történő égetés mellőzése (E50).
- Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal. (E51).
- Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal. (E56).
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57).
- Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése. (E61).
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítására során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása (E62).

- Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is) (E64).
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű megelőzése. (E65).
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyepterület) történő hasznosítása (E67).
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően (E68).
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69).

Vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az akácok esetében rövid- és középtávon megfogalmazható az állományok felszámolása és területük visszagyepesítése és/vagy szerkezetátalakításuk őshonos fafajú célállományra, mely csak külső forrás megléte esetén valósítható meg.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az erdőterületek csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Az akác állományokból a spontán terjedés a környező gyepterületek felé állandó veszélyt jelent. Az erdőtípus alacsony természetességi értéket képvisel, közösségi jelentőségű, vagy jelölő fajoknak élőhelyet nem biztosítanak, inkább azok élőhelyeinek rovására vannak jelen. Termőhely átalakító és fajszegényítő hatásuk, jó terjedőképességük miatt jelenlétük nem kívánatos.

Miután a már akácokként ismert területekről folyamatosan és spontán terjed az akác, kezelés hiányában újabb térhódításuk várható, mely a következő erdőtervezési ciklus során a jogszabályi kötelezettségnek megfelelően „talált erdőként”, azaz önerdősült területként erdőtervezésre kerül. A továbbiakban ez az erdőállomány fenntartására vonatkozó kötelezettséget jelent. Mivel ekkortól természetközeli állapotok (termőhelyre jellemző hazai lombos fafajokból álló célállomány) csakis adminisztratív, és rendkívül költséges szerkezetátalakítási nehézségek útján valósíthatók meg, célszerű a jelenlegi erdőterv szerinti határok fenntartása, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az akác terjedése elsősorban a kijelölés alapjául szolgáló szomszédos gyepterületek rovására történik.

A területek gyakori felégése is jelentős szerepet játszik az akác terjedésében, vagy adott esetben magbankjának mobilizálásában.

Az erdőterületeken tervezett esetleges fahasználatok során a környező gyepterületek bolygatása, rakodóként való használata elkerülendő, hiszen ilyen módon az értékes élőhelyek erősen bolygatottá válnak, továbbá természeti értékek pusztulása is előfordulhat.

### **KE-7: Telephelyek, utak, szeméttelen**

(a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységen belül viszonylag nagy arányban fordulnak elő természetvédelmi szempontból nem releváns területek, továbbá egy rekultiválás alatt álló szeméttelen. Viszonylag nagy kiterjedésük, és közvetlen kapcsolatuk a jelölő élőhelyekkel indokoltá teszi, hogy önálló kezelési egységként szerepeljenek, és velük kapcsolatban természetvédelmi és környezetvédelmi előírások, javaslatok fogalmazódjanak meg.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: U4 – Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók, U11 – út, és vasúthálózat / érintett ÁNÉR élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Csokvaomány 0126, 0127/2 (részben), 0128 (részben), 0129, 0153/1 (részben), 0153/2 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- A bezárt hulladéklerakó újbóli megnyitása kerülendő.
- A vonalas objektumok felújítása, fejlesztése esetén a munkálatokat úgy kell elvégezni, hogy a Natura 2000 célkitűzések megvalósulását ne veszélyeztessék.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Vonalas objektumok esetén támogatási rendszerbe illeszthető kötelező kezelési előírás-javaslatok nem fogalmazhatóak meg. A rekultivált szeméttelen esetén a környezetvédelmi engedély tartalmazza az előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Vonalas objektumok esetén támogatási rendszerbe illeszthető önkéntes vállaláson alapuló kezelési előírás-javaslatok nem fogalmazhatóak meg.

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A szeméttelen rekultiválása során, amennyiben fás szárú vegetációval tervezik a takarórétegeket beültetni, javasolt a honos fajok alkalmazása. A lágy szárú vegetáció folyamatos, legalább évente egyszeri kaszálása szükséges. A rekultiválást, illetve a telephelyek üzemeltetését úgy szükséges kivitelezni, hogy onnan semmiféle környezeti terhelés ne irányuljon sem a lakott települések, sem felszíni vagy felszín alatti vízbázisok, sem a jelölő, vagy közösségi jelentőségű élőhelyek irányába.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén a meglévő infrastruktúra fejlesztésén, felújításán túl további beépítés nem javasolt.

(f) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A tervezési terület jelölő élőhelyein folyamatos veszélyt jelent az akác terjedése a szomszédos erdő, – vagy ruderalis jellegű területekről. A műutak potenciális veszélyforrásként értékelhetők, ugyanakkor relatíve alacsony kihasználtságúak, a jelenlegi terhelésük nem jelent természetvédelmi problémát.

### **3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés**

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg:

- KE-4 – Csernely-patak: makrovegetáció visszaszorítása és a meder árnyékolásának a növelése (hazai lombos fafajokból álló fák, facsoportok kímélete és telepítése a partra).
- KE-5 – szántóterületek: őshonos fajokból álló cserjesáv kialakítása/fenntartása, illetve gyepesítés javasolt.
- KE-6 – akácos származékerdők: visszagyepesítés (erdőterületből való kivonás) és / vagy szerkezetátalakítás javasolt.
- KE-7 – telephelyek, utak, szeméttelep: a rekultivált telephely élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslatok (gyepesítés, fásítás honos fajokkal, stb.).

### **3.2.3. Fajvédelmi intézkedések**

Az élőhelykezelések megvalósítása, mind az élőhelyek megőrzésére, területének növelésére, visszaállítására, és minőségének javítására irányuló törekvés, önmagában is komplex fajvédelmi intézkedések megvalósításának tekinthető. A területen a jelölés alapjául szolgáló faj védelmi program megvalósítása nem indokolt.

### **3.2.4. Kutatás, monitorozás**

A jövőre nézve legfontosabbnak tartott monitorozási feladatok a tervezési területen az alábbiak:

- A terület védett növényfajainak, gerinctelen és madárfaunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel a kezelés (leégés, legeltetés) élővilágra gyakorolt hatására (jelenlét / hiány felmérések, mennyiségi mintavétel NBmR protokoll alapján)
- Szukcessziós változások figyelemmel kísérése, az élőhelyterképezés megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel NBmR protokoll alapján).
- Az égetések (intenzitása, időbeliség) gyepekre vonatkozó hatásainak a monitorozása. Az égetések vizsgálatával tapasztalatokat nyerhetünk arra is, hogy az égetések az adott területen milyen módon használhatók fel akár a természetvédelmi kezelések során is (javasolt módszer: növénytársulástani felmérések rögzített kvadrátok (mintaterületek) kijelölésével).

A jövőre nézve legfontosabbnak tartott kutatási feladatok a tervezési területen az alábbiak:

- Mivel a terület zoológia szempontból kevésbé feltárt, egyes – védett fajokat is tartalmazó – élőlénycsoportok (pl. lepkék, bogarak, egyenesszárnyúak) kiemelt kutatási prioritásként jelentkeznek (alapfaunisztikai felmérések: jelenlét / hiány felmérések, mennyiségi mintavétel).

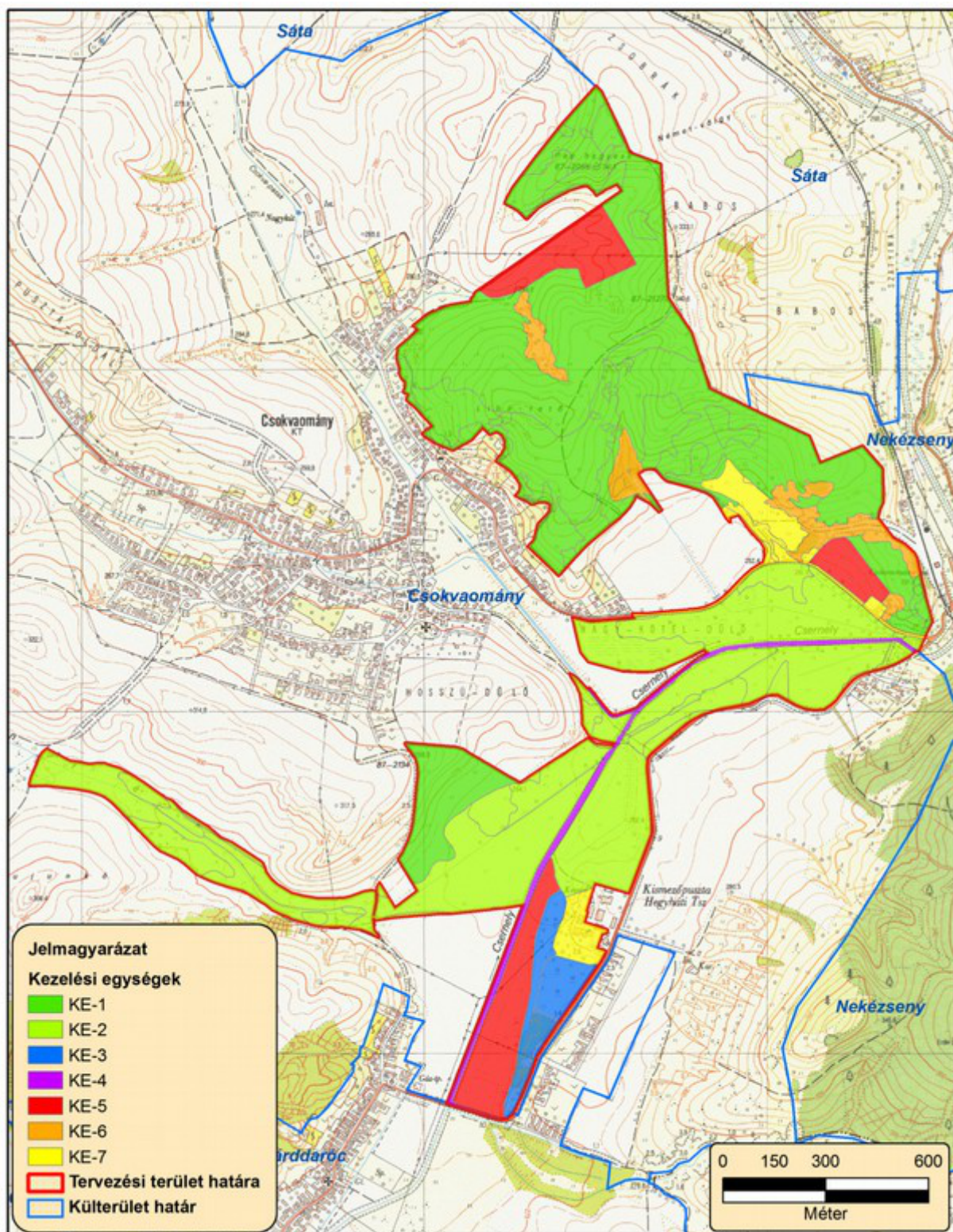


A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>) keretében nem folyik monitorozás a tervezési területen. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság rendelkezésre álltak korábban is biotikai alapadatok, melyek jelen tervezés során kiegészültek a közösségi jelentőségű állatfajok felméréseivel.

Az európai uniós, határon átnyúló pályázati lehetőségek bővülésével egy, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által benyújtott és kivitelezett kutatási projekt is zajlott a tervezési területen: *„Határmenti dombvidéki tájak természetvédelmi kezelését megalapozó biotikai kutatások”* – 2013-2014. Projekt kódja: HUSK/1101/2.2.1/0156.

A Csernely-patak halfaunáját a *„A fenntartható természetvédelem megalapozása magyarországi Natura 2000 területeken”* témacímű SH/4/8 számú Svájci-Magyar Együttműködés pályázat keretében vizsgálták 2013-2014-ben.

### 3.2.5. Mellékletek



A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép (2014)

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (\*) jelölt hrsz-ek és erdőrészletek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

| Kezelési egység kódja | Kezelési egység megnevezése                   | Területe (ha) | Érintett hrsz-ek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Érintett erdőrészletek  |
|-----------------------|-----------------------------------------------|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| KE-1                  | félszáraz gyepek, sztyeprétek, száraz legelők | 76,8          | Csokvaomány 0121/2b, 0121/3 (részben), 0121/4, 0123/8, 0123/10, 0123/11, 0125/1 (*), 0127/1 (*), 0128, 0141 (*), 0142/1 (*), 0142/2, 0142/3, 0142/6, 0142/7, 0142/8, 0142/9, 0142/12, 0142/13, 0142/14, 0142/15, 0142/18, 0142/19, 0142/20, 0142/23, 0142/24, 0142/27, 0142/28, 0142/29, 0142/32 (*), 0142/33 (*), 0142/34, 0142/35, 0142/36 (*), 0142/37 (*), 0142/38, 0142/39, 0142/40, 0142/41 (*), 0142/42 (*), 0142/45 (*).                                                                                                                                                                                                                                | Csokvaomány 15B (*)     |
| KE-2                  | mocsárrétek, üde rétek, magassásosok          | 60,0          | Csokvaomány 03d, 03f, 04, 05, 0130/2a, 0130/2c, 0130/2d, 0130/2f, 0130/3, 0130/4, 0133, 0135/2, 0136/2, 0136/3, 0136/4, 0136/5, 0136/6, 0136/7, 0138/1, 0138/2, 0138/3, 0138/4, 0138/5, 0138/6, 0138/7, 0138/8, 0138/9, 0138/10, 0138/11, 0138/12, 0138/13, 0138/14, 0138/15, 0141 (*), 0142/1 (*), 0142/4 (*), 0142/5 (*), 0142/10 (*), 0142/11 (*), 0142/16 (*), 0142/17 (*), 0142/21 (*), 0142/22 (*), 0142/25 (*); 0142/26 (*), 0142/30, 0142/31, 0142/32 (*), 0142/33 (*), 0142/36 (*), 0142/37 (*), 0142/41 (*), 0142/42 (*), 0142/45 (*), 0142/45 (*), 0142/58, 0143, 0144, 0145/1, 0145/2, 0147/1, 0153/2 (*), 0154, 0155/1, 0155/2, 0156, 0155/3, 0159 | -                       |
| KE-3                  | lápi magaskórósok, égeres láperdő             | 5,2           | Csokvaomány 0150a (*), 0150b.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Csokvaomány 14 A, 14 NY |
| KE-4                  | Csernely                                      | 3,2           | Csokvaomány 0147/1                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | -                       |
| KE-5                  | Szántóterületek                               | 14,1          | Csokvaomány 0121/3 (*), 0123/11 (*), 0127/1, 0148,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | -                       |

|      |                                   |     |                                                                            |                                 |
|------|-----------------------------------|-----|----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
|      |                                   |     | 0149, 0150a (*)                                                            |                                 |
| KE-6 | Akácos származék-<br>dők          | 6,4 | Csokvaomány 0122, 0123/8,<br>0125/1, 0126 (*), 0127/1 (*),<br>0128 (*)     | Csokvaomány 15 A,<br>15 B, 15 C |
| KE-7 | Telephelyek, utak,<br>szeméttelep | 6,6 | Csokvaomány 0126, 0127/2<br>(*), 0128 (*), 0129, 0153/1<br>(*), 0153/2 (*) | -                               |

### 3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

#### 3.3.1. Agrártámogatások

A tervezési terület egésze a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területebe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. A tervezési terület nem fed át sem országos, sem pedig helyi jelentőségű természetvédelmi területtel. Az Újtelep melletti égeres és láp szerepel az *ex lege* védett láp nyilvántartáson.

##### 3.3.1.1 Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A tervezési terület jelentős része mezőgazdasági hasznosítás (legelőgazdálkodás) alatt áll. A nagy gyepterületekből általában csak a mélyebb fekvésű mocsarak és a kisebb erdőszült/cserjés foltok nem támogathatóak ([www.mepar.hu](http://www.mepar.hu)). Az elérhető (lehívható) támogatásokat a földtulajdonosok és a területhasználók jelenleg is felhasználják, elsősorban a földalapú támogatások tekintetében. A Natura 2000 gyepekre meghatározott kompenzációs támogatást a gazdálkodóknak csak egy része veszi fel. Az erdőterületek magántulajdon státusza a támogatási szempontból kedvező, így a Natura 2000 erdőkompenzációhoz a bejelentett gazdálkodók hozzá tudnak férni.

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint a „kölsönös megfeleltetés” (KM) rendszerének betartása.

A gazdálkodó által az összes bejelentett területet helyes mezőgazdasági és környezeti állapotban kell tartani. A helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásainak teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, illetve helyszíni ellenőrzés során végzi.

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:



- Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe. A Natura 2000 gyepekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást.
- Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változó összegű lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

- Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.
- Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.
- Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet). Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

- A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

### **3.3.1.2 Javasolt agrártámogatási rendszer**

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel a távlati természetvédelmi célként fogalmaztuk meg a facsoportok, fasorok felújítását, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

A tervezési terület vonatkozásában azt is figyelembe kell venni, hogy nem maga a legelő állatállomány mérete a kulcstényező a legeltetési rendszer értékelésekor (lásd túllegeltetés – alul hasznosítás), hanem az időjárástól függően a rétek és legelőterületek „minősége” (pl. a kaszálék és fűhozam mennyisége). Az adaptív kezelési igényeket figyelembe véve, nem javasolt konkrét legeltetési sűrűségre (állategység/ha) vonatkozó előírás-javaslatok megtevése.

### 3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos természetvédelmi pályázat nem tervezett a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) gesztorságában. Ennek oka elsősorban a BNPI saját vagyonkezelésben levő területeinek hiánya.

### 3.3.3. Egyéb

A fent listázott tervezési kereteken és lehetőségeken túl egyéb javaslat nem fogalmazható meg.

## 3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A tervkészítés során végzett kommunikációs tevékenységek célja, hogy a tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelyeit és fajait, a természetvédelmi célkitűzéseket és a megőrzéshez, illetve fejlesztéshez szükséges intézkedéseket bemutassa a célcsoportoknak (érintetteknek). A nyílt tervezés során az érintetteknek lehetőségük volt észrevételeik megismertetésére, ezáltal közvetve a tervkészítés folyamatában is közreműködhetnek. Az ütközési pontok feltárása kiemelt prioritással bírt, melynek eredményeképp a gazdálkodók, területkezelők számára a Natura 2000 hálózat és annak működtetése is ismeretbővülést jelenthetett.

### 3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban: <http://bnpi.hu/naturaterv>.

| Eszköz típusa                                                              | Alkalmazott dokumentáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Mutatók                                                                                                                                                  | Időpont     |
|----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása | BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tértivevény                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Üisz: - 34-29/2013.<br>21 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén)                                                                   |             |
| Terepbejárás                                                               | Terepi jegyzőkönyv, résztvevők száma, fotódokumentáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Üisz: 34-29/2013.<br>hitelesített jegyzőkönyv résztvevők száma: 10 fő (tulajdonos/földhasználó – 1 fő; önkormányzat – 1 fő, hatóság – 3 fő, BNPI – 5 fő) | 2013.10.31. |
| Nyomtatott tájékoztató                                                     | A BNPI elkészített egy Natura 2000 dossziét, mely a tervezéssel és a Natura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célzott érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyepterület és erdőterület rendeletereket, kaszálási bejelentőket és kezelési egység kivonatos térképet az érintett földrésztelkekkel és erdőrésztelkekkel). | A fórumon a jelenlevőknek átadott dossziék száma (4 db)                                                                                                  | 2014.06.17. |
| Fórum (összes érintett)                                                    | Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Üisz: 34-7/4/2014.<br>21 levél kiküldése érintettek-                                                                                                     | 2014.06.17. |

|                           |                                    |                                                                    |             |
|---------------------------|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-------------|
|                           |                                    | nek + e-mail (ismert címek esetén)<br>emlékeztető                  |             |
| Önkormányzati köz-zététel | Igazolás az önkormányzat részéről  | Üisz: 34-7/3/2014.<br>Megküldött térítvények                       |             |
| Honlap                    | Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma | <a href="http://www.bnpi.hu/naturaterv">www.bnpi.hu/naturaterv</a> | 2013.07.05. |

### 3.4.2. A kommunikáció címzettjei

| Célcsoport                                   | Szervezetek, képviselő                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság) | Magántulajdonosok ( 1 ha-nál nagyobb érintettség: 6)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Erdőgazdálkodók                              | Magánerdő tulajdonosok (2)<br>Erdőbirtokosságok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Vadgazdálkodók                               | 650710 számú Hegyháti Béke Vadásztársaság                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Önkormányzatok                               | Csokvaomány Község önkormányzata                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Hatóságok                                    | nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> <li>Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség,</li> <li>Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága</li> <li>Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága</li> <li>Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság</li> <li>Ózd Járási Hivatal Járási Földhivatala</li> <li>Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-magyarországi Kirendeltsége</li> <li>Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága</li> <li>Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság</li> <li>Észak-Magyarországi Vízügyi Hatóság</li> </ul> |
| Civil szervezetek, köztisztviselők           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Észak-Borsodi LEADER Unió Helyi Közösség Egyesület</li> <li>Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 31. sz. Észak-borsodi HCS</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Helyi lakosság                               | Az érintett települések lakosai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

### 3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság az É2013-2213-002/2013. és az É2014-010/020/2014. ügyiratszámú levelében jelezte, melyek azok a jogszabályokban foglalt fenntartási kötelezettségek, melyeket a tervezési területen található Csernely-patak tekintetében a tervben szerepeltetni szükséges (BNPI ikt. szám: 34-7/7/2014.). A tervkészítő a KE-4 egység vonatkozásában a „(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok” pontnál feltüntette a meder és parti sáv kezelésére vonatkozó jogszabályi hivatkozásokat. A tervben egy új fejezetben megjelent egy jogszabályi gyűjtemény is, ahol ugyanezen jogszabályok listázására is sor került.

A vízügyi kezelővel szakági megbeszélést is folytattunk Miskolcon 2014. 04. 03-án (BNPI ikt. szám: 31-21/2/2014.).

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága BOG/01/3608-2/2014. ügyiratszámán tett észrevételeket a tervezési terület erdőterületei vonatkozásában (BNPI ikt. szám: 34-7/9/2014.). Az észrevételek során a hatályos erdészeti nyilvántartásban (erdő adattár) szereplő természetszerű és a származékerdők erdőrészeire megfogalmazott előírások esetén jelezte, hogy azok kötelezettséget nem állapíthatnak meg a hatályos erdőtörvény és végrehajtási rendeletei alapján. Az igazgatóságunk az egyeztetési tervdokumentáció átdolgozása során egyértelműen kiemelte és megkülönböztette az érintett kezelési egységek (KE-1 és KE-2) esetén a „gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatoknál” a „kötelezően betartandó” és az „önkéntesen vállalható előírások-javaslatokat”.

A Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ M-2/310-1/2014. ügyiratszámú levelében a terv pontosítására hívta fel a tervkészítők figyelmét (BNPI ikt. szám: 34-7/6/2014.). Az észrevételek nem az érintettséget jelző 2518 számú Dédestapolcsány-Csernely összekötő közútra, illetve a 25119 számú Csokvaomány bekötő útra vonatkoztak, hanem általános jellegű megállapításokra (pl. élőhely-interpretációs problémák, jelölő fajra vonatkozó adatbázis eltérések, célkitűzések megfogalmazása) fókuszáltak. Az észrevétel kapcsán releváns módosítást a megfogalmazott célkitűzésekben tettünk, a területen elő nem forduló élőhelytípusra (6250) vonatkozó javaslatot átdolgoztuk.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága BOF/01/2180-2/2014. ügyiratszámán jelezte, hogy a megküldött tervdokumentációval kapcsolatban talajvédelmi kifogást nem emel.

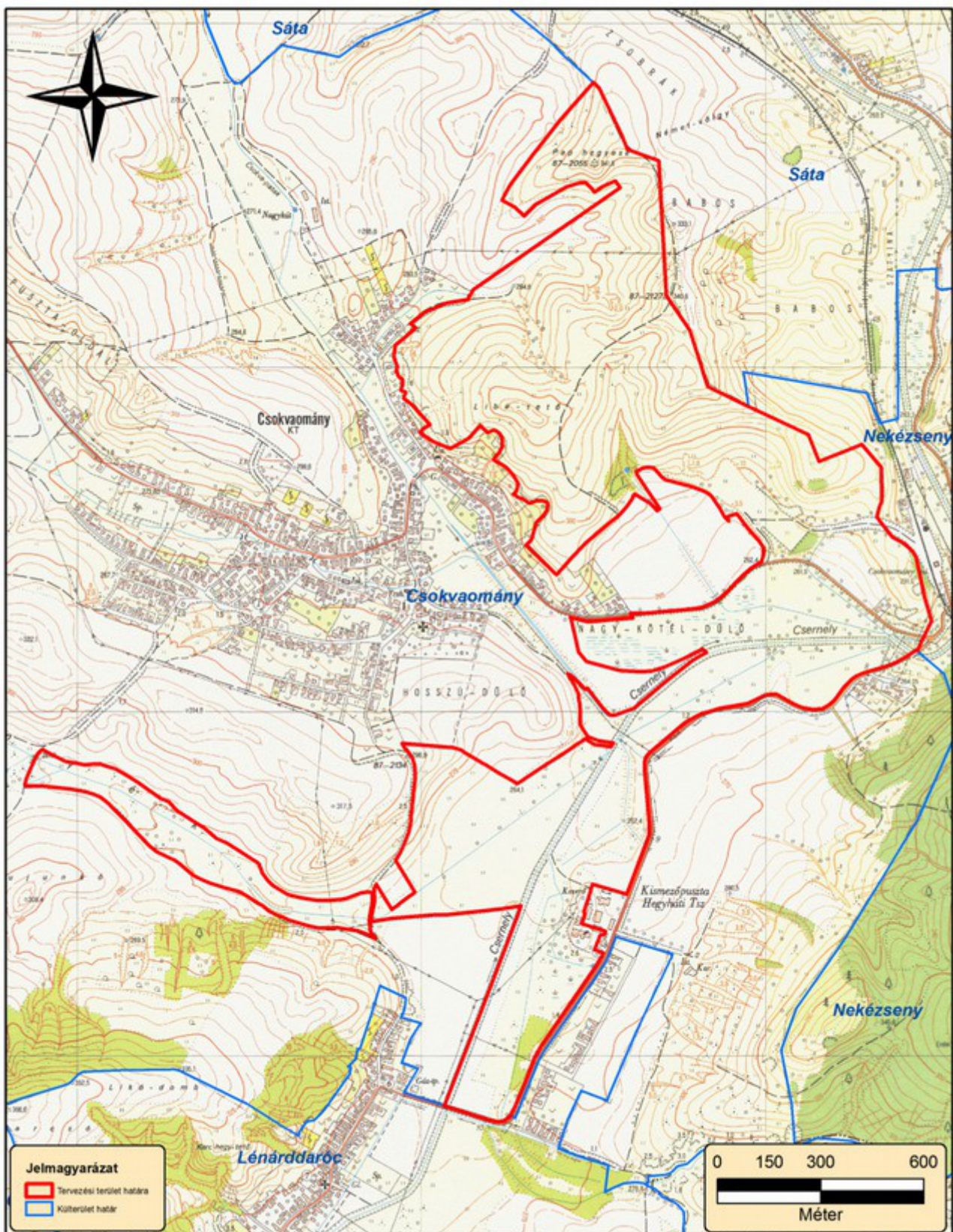
A 3.4.2 pontnál listázott további érintettektől (magántulajdonosok, területkezelők, önkormányzatok, hatóságok, civil szervezetek) írásos véleményt a tervdokumentációval kapcsolatban nem kaptunk.

A tervezési terület közvetlenül határos a 2518 számú Dédestapolcsány-Csernely összekötő közúttal, illetve a 25119 számú Csokvaomány bekötő út, a Csokvaomány 0129 hrsz-ot érintően átszeli azt.

#### **4. Térképek**

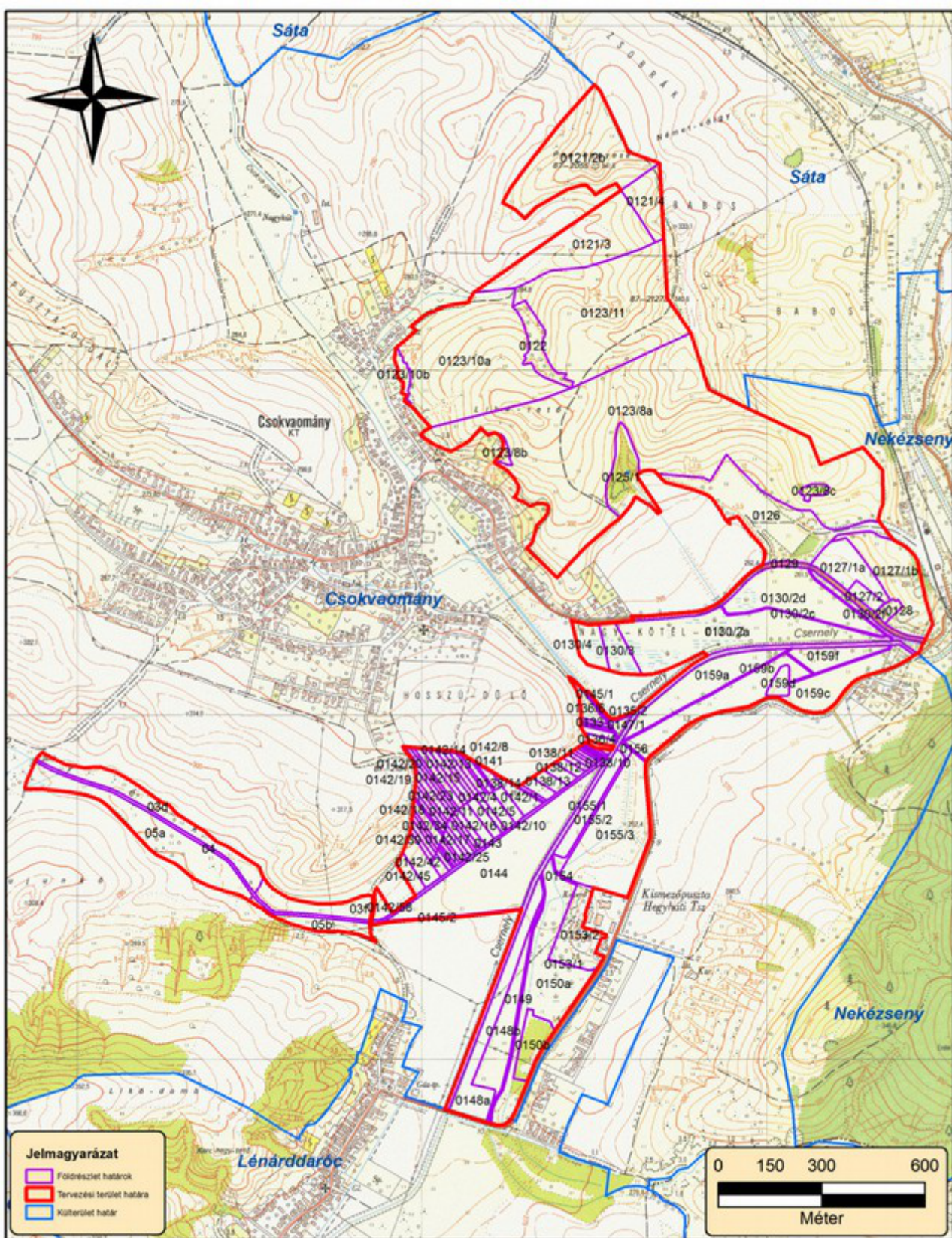
- 1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe
- 2. ábra: A tervezési terület ingatlannyilvántartási térképe
- 3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
- 4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe
- 5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe
- 6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe
- 7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura élőhelytérképe)
- 8. ábra: Községi jelentőségű növényfajok térképe I. (piros kígyószisz)





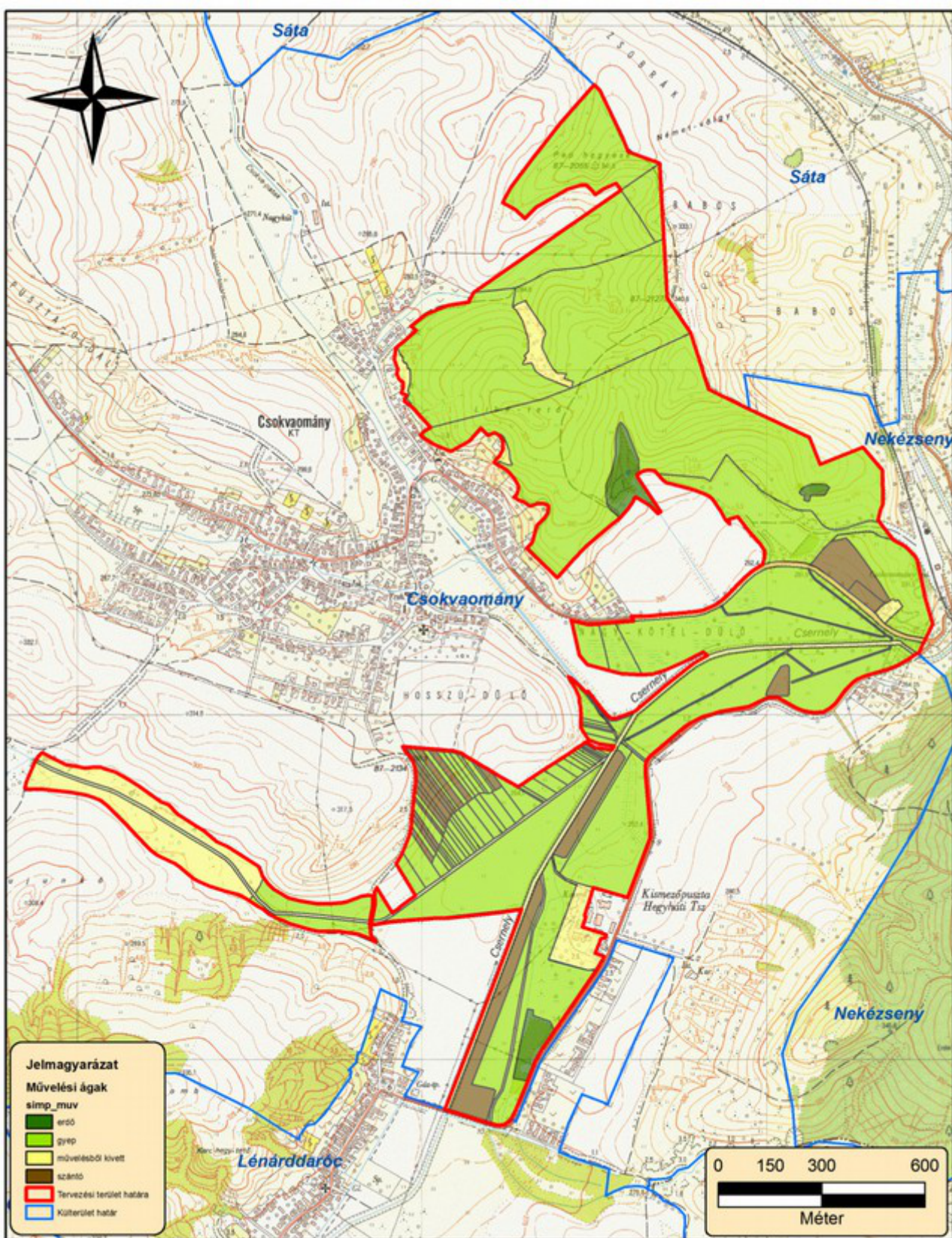
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe (2014)





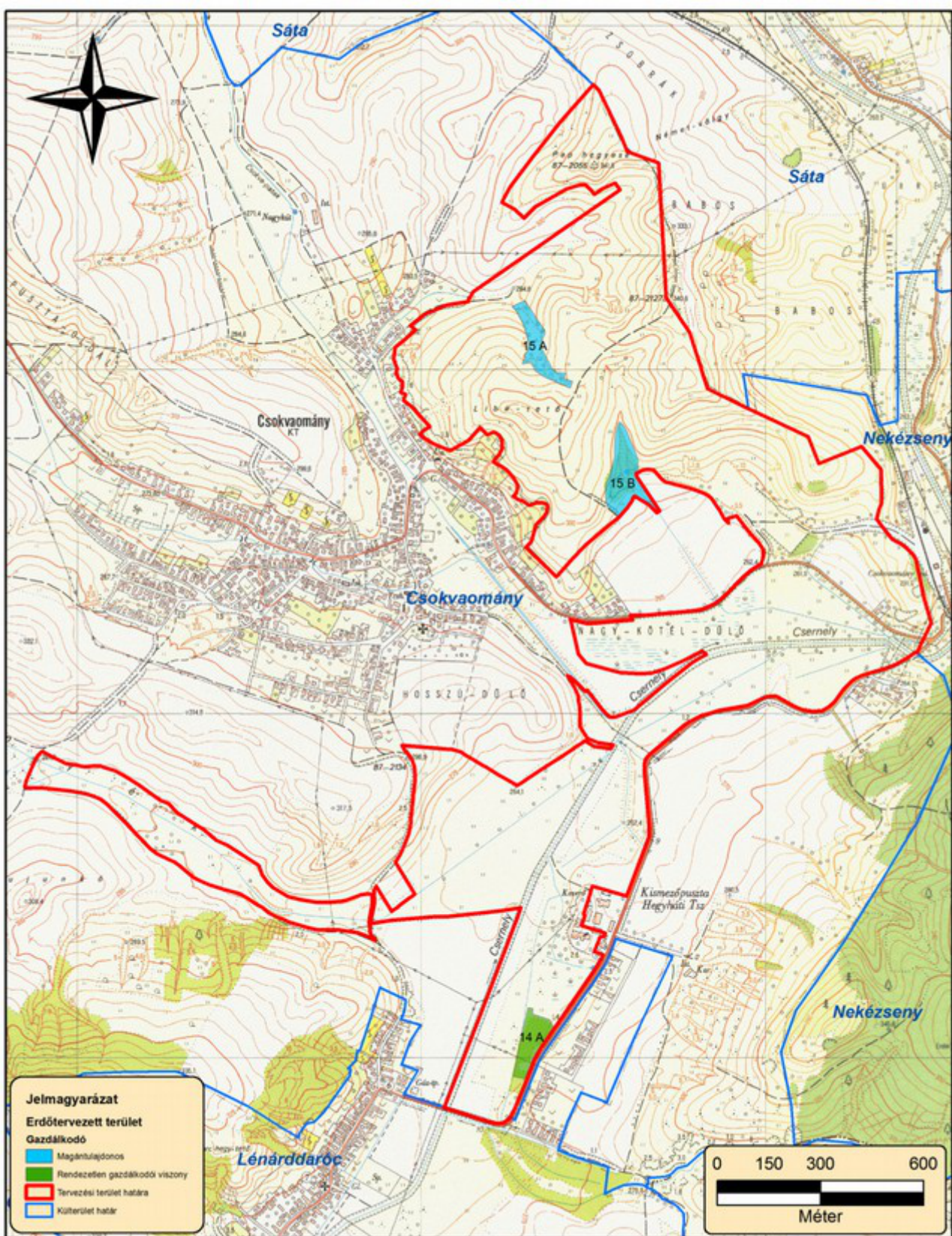
2. ábra: A tervezési terület ingatlanvilvánítási térképe (2014)





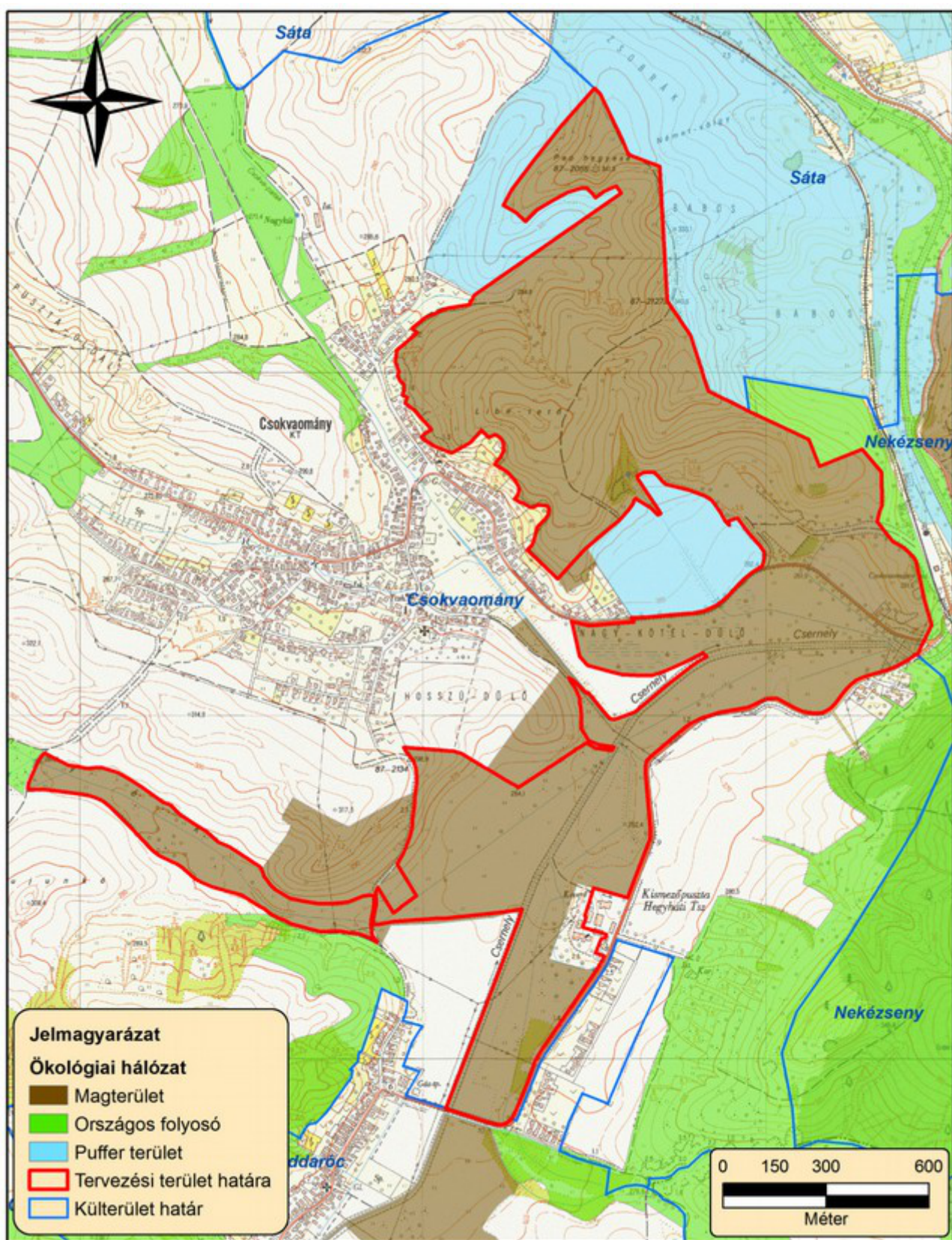
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (2014)





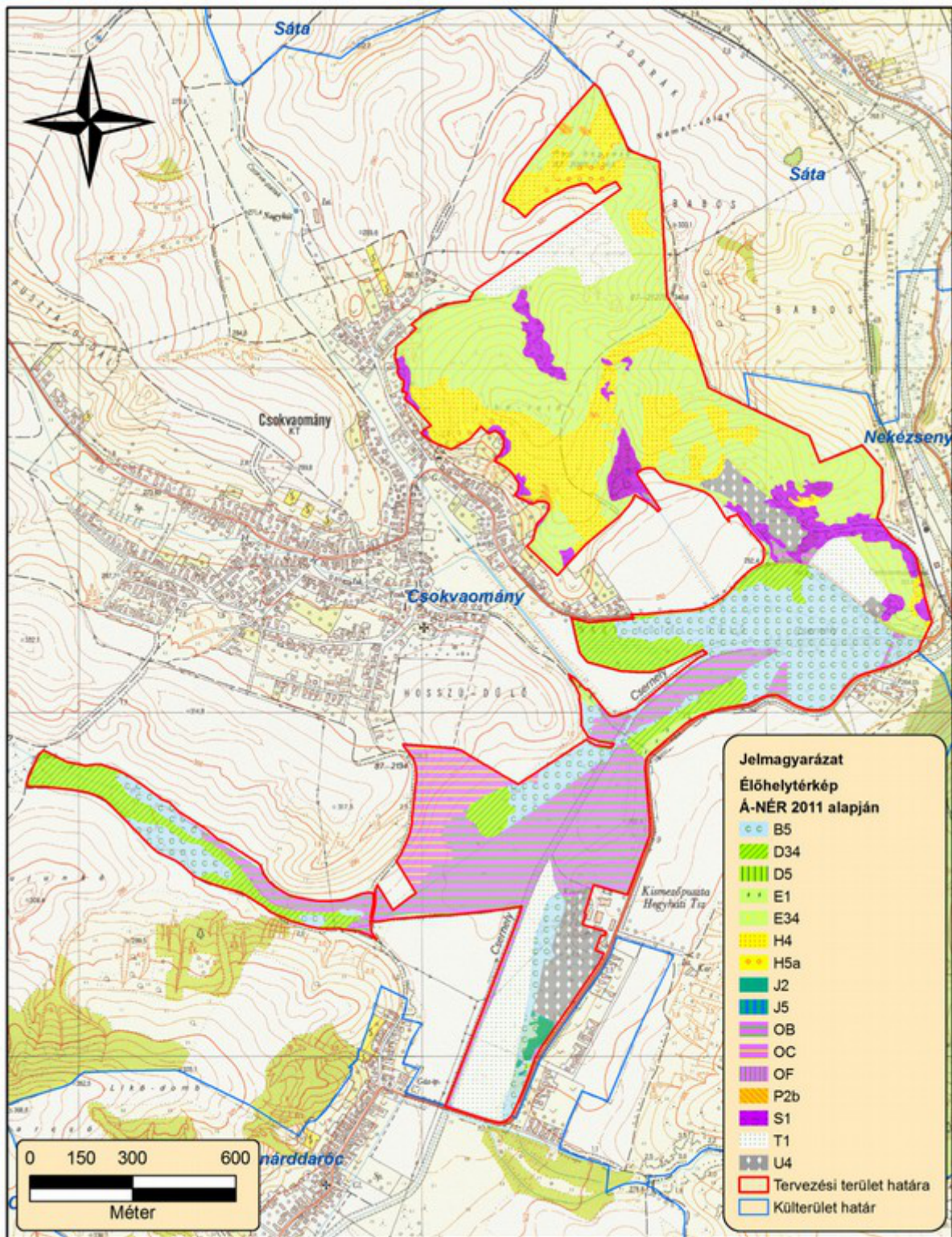
4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe (2014)





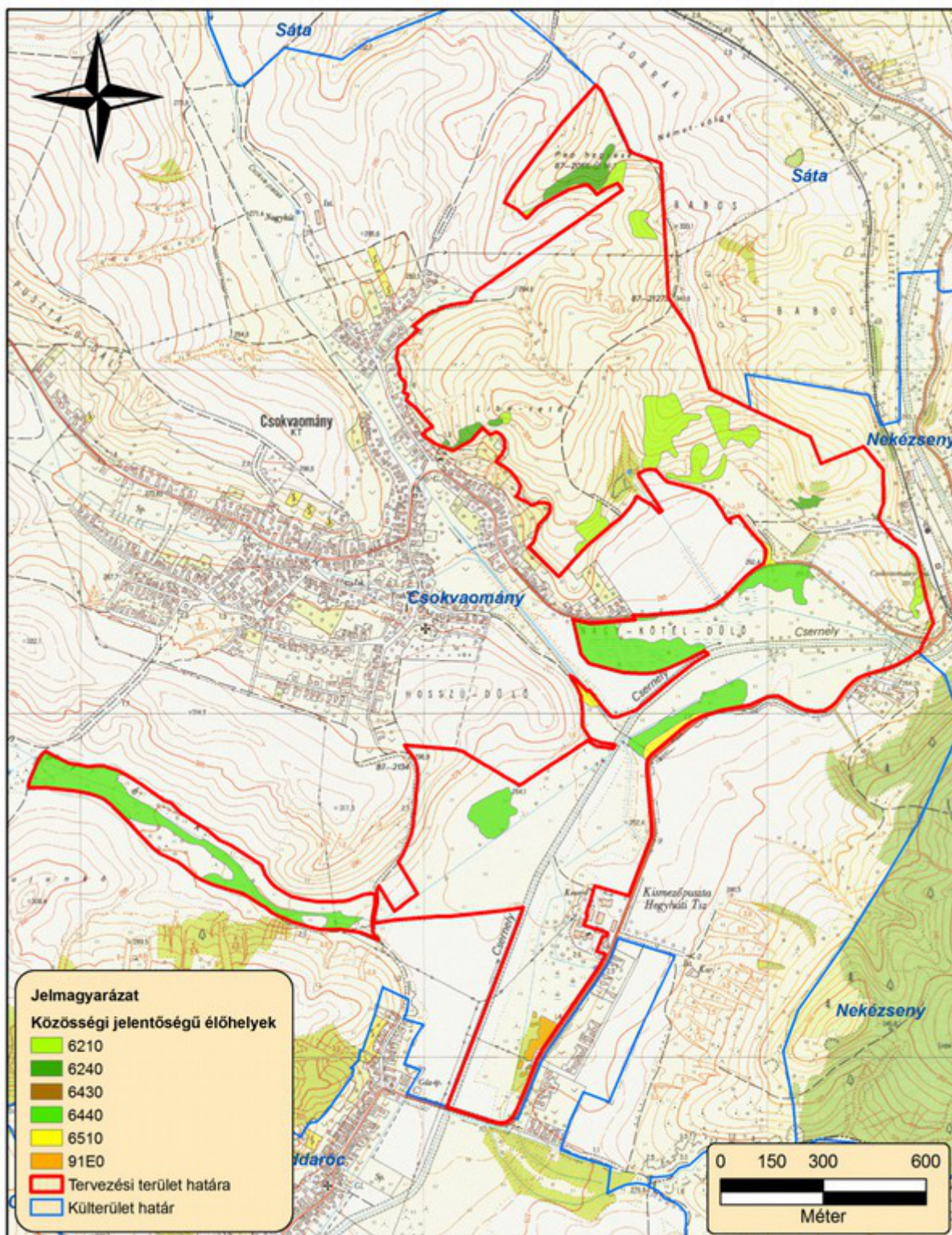
5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe (2014)





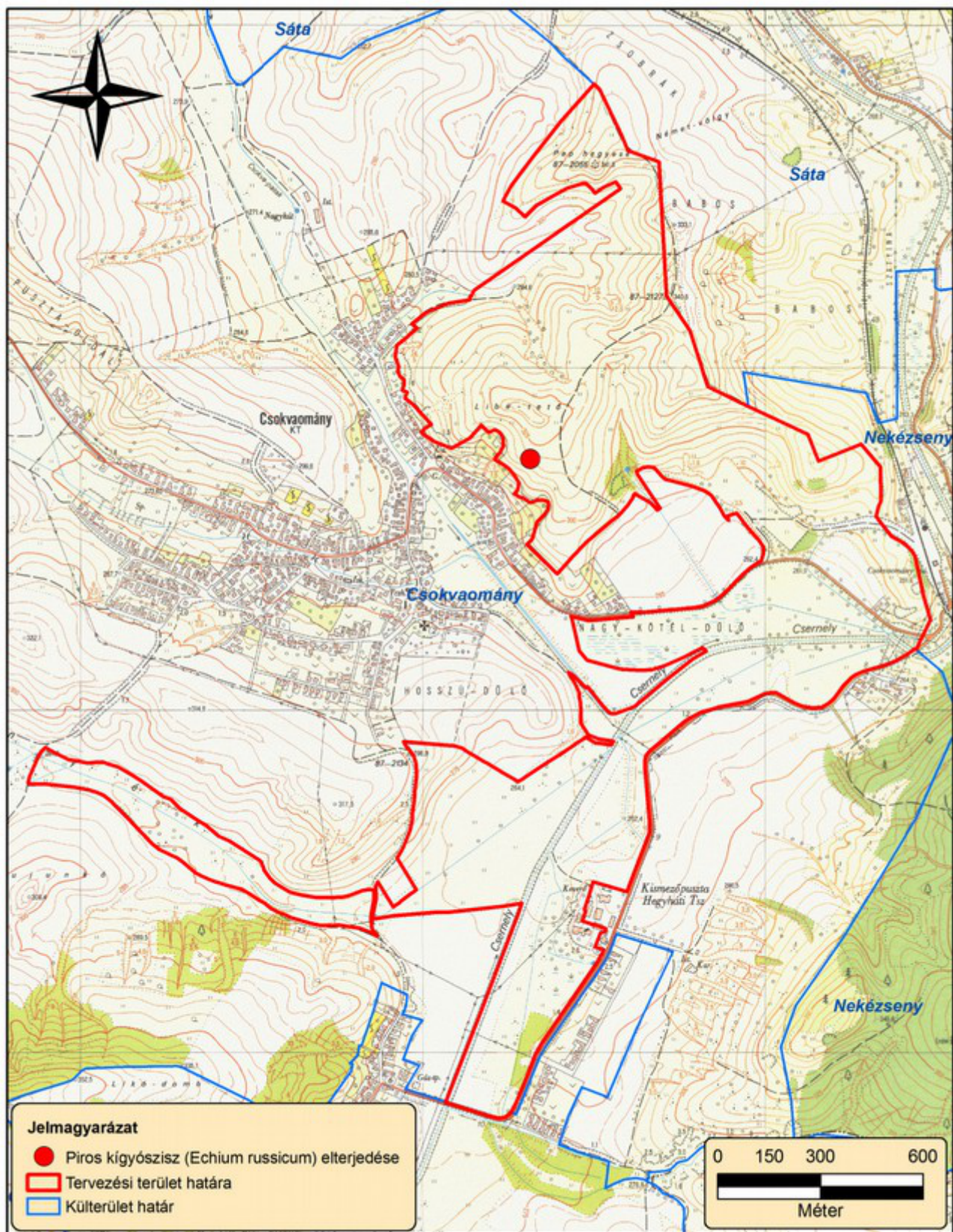
6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (2014). (B5 - Nem zombékoló magassárrétek; D34 - Mocsárrétek; D5 - Pataparti és lápi magaskórósok; E1 - Franciaperjés rétek; E34 - Hegy-dombvidéki sovány gyepek; H4 - Félsszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek; H5a - Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek; J2 - Láp- és mocsárerdők; J5 - Égerligetek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok; OC - Jellegtelen száraz- vagy félsszáraz gyepek és magaskórósok; OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet; P2b - Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; S1 - Ültetett akácok; T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák; U4 - Telephelyek, roncssterületek)





7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe (2014). (6210 - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*); 6240 - Szubpannon sztyeppék; 6430 - Űde, tápanyaggazdag magaskórósok; 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei; 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálóréték (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*); 91E0 - Enyves éger és magas kóris alkotta ligeterdő (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*))





8. ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe I. (piros kúgyószisz)(2014)



## 5. Fotódokumentáció



*1. kép: Külterjes húsmarhatartás a Csernely-patak völgyében*



*2. kép: Nagy kiterjedésű kaszálók, legelők – háttérben a patakot kísérő fűzfákkal*



*3. kép: A roncsolt területek (pl. szemétkerakók) speciális kezelést igényelnek*



*4. Natura 2000 terepbejárás a tervezési területen 2013. október 31-én*